

Göndör László Édesanyjával

Ez anyukám, Göndör Hermanné [szül. Friedrich Olga] és a testvérem, Laci. A kép Sátoraljaújhelyen készült, gondolom, úgy 1914-15 körül, Laci itt olyan 1-2 éves lehet.

Lacinak nem volt gyerekkorából apaélménye, hiszen születése után nem sokkal az apánkat behívták katonai szolgálatra. Az első világháború alatt a tüzérségnél szolgált a lovak mellett mint állatorvos. Amikor 1918-ban visszatért a háborúból, egyszer csak lett egy apja, aki szigorú volt és rosszkedvű, és nem sokkal később, 1919-ben ráadásként megszülettem én is. Akkor még rosszabb lett Lacinak, mert akkor ott volt egy kölyök, aki neki nem hiányzott.

Laci nagyon jó tanuló volt, kitűnőek voltak a dolgozatai. Már hetedik osztályban pályázott a Kazinczy-körbe, amikor a nyolcadik osztályos Nagy Bélával osztottan nyerték el a díjat. A dolgozat

címe az volt, hogy “Természetszemlélet a magyar irodalomban”. Nagy Béla később a Zeneakadémiára került, majd Böszörményi Nagy Bélaként kitűnő muzsikus lett, és 1956-ban távozott az országból. Lacinak 1926-ban volt bár micvája, ahol a Zev nevet kapta, de én nem voltam ott, mert én zsinagógában nem nagyon fordultam elő. Lacinak kellett tanulni, járt hozzá egy tanító, aki betanította a héber szöveget. Nem a jelenlétemben történt, nem siettem oda kíváncsiskodni. Kapott új ruhát meg ajándékot is. A bár micvá apám szemében még nem nagykorúsította Lacit, nagy pofonokat, szíjjal verést kapott később is, ha tanulás helyett focizni vagy játszani ment.

Laci érettségiző lett, amikor Szent Ágoston művének elemzésével Kazinczy-köri díjnyertes lett. A piaristák felküldték Pestre irodalmi tanulmányi versenyre, amit az 1913-ban születettek között Jékely Zoltán [1913--1982, költő, elbeszélő, műfordító. -- A szerk.] nyert meg, akivel összeismerkedtek, és Jékely haláláig tartott a barátságuk, levelezésük. Laci kérésére bevittem a levelezésüket a Petőfi Irodalmi Múzeumba, ami azért fájdalmas, mert Laci sosem lett nagy irodalmár, pedig nagyon szeretett volna az lenni. Leérettségizett, majd a debreceni jogi egyetemen volt hallgató és karpaszományos katona. Első évfolyamos volt, amikor zsidóverésen vett részt, őt verték, de ő is ütött, visszaütött. Ezt nem vették jó néven, hogy egy zsidó visszaüt. Atléta volt, nagyon jó eredményekkel. Ő tartotta az egyetemi rekordot 100 méteres síkfutásban. Az MVSC [Miskolci Vasutas Sport Club] színeiben észak-magyarországi bajnok is volt. 1935-ben befejezte az egyetemet, ledoktorált.

Laci apám akaratából lakatosinasként dolgozott, de zsidóztak, ő meg verekedett. És amikor verekedett a segéddel, aki zsidózott, akkor a mester kitiltotta. S akkor érezte, hogy nemcsak jogásznak nem kell, de lakatosnak se kell, ő meg úgymint író akart lenni, újságíró és kommentátor. Az igazság bajnoka akart lenni. Erre pedig itt nem volt mód, tehát meglovagolta a zsidóságot, hogy meneküljön a zsidótörvény [lásd: zsidótörvények Magyarországon] elől.